

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

Complectens copiosè Resolutiones Theologicas, etiam modernas, ad
praxim accommodatas

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

§. 2. Peccata quæ primo decalogi præcepto prohibentur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40873

436 Pars 3. tract. 5. cap. 1. De primo
primo præcepto satisfieri debet per amorem Dei
formalem. Atqui Scriptura dicit, huic simile esse
secundū præceptū de dilectione proximi. Ergo
etiā ut huic satisfiat requiritur amor proximi in-
ternus & formalis. 2. Obsequia externa quæ
debent proximo ex præcepto exhiberi sunt plu-
rima, & sæpe admodum ardua, ut quæ sunt ini-
mico, & aliquando cum periculo vitæ conjunc-
ta, ut in Baptismo pueri peste infecti. Ut autem
illa debitè & constanter præstari valeant, ne-
cessarius est ille internus animi affectus, quo ho-
mo impellatur ad difficultates illas superandas :
obsequia enim quæ sine amore exercentur vix
diuturna, & satis efficacia esse solent. Amor e-
nim istius est naturæ, ut etiam maximè ardua fa-
cilitet, ut argutè S. Augustinus : Ubi amatur,
vel non laboratur, vel labor ipse amatur. His
accedit Decretum Innocentij XI. necessitatem
hanc propositionem 10. & 11. *Non tenemur proxi-
mū diligere actū interno & formali. Præcepto proximum
diligendi satisfacere possumus per solos actus externos.*

§. 2.

Peccata quæ primo Decalogi præcepto prohibentur.

1. **P**rohibetur hoc Præcepto omnis *superstitio*,
quæ est vitium inclinans ad indebitum
Dei cultum : nempe quando alicui creature
præstatur cultus, qui non debetur, vel ipsi Deo
alio quàm deccat modo exhibetur.
2. Quatuor sunt species superstitionis. Primò
Idololatria, quando alteri quàm Deo divinus
cultus tribuitur. Secundò, Divinatio, quæ est
rerum occultarum aut futurarum cognitio, quæ
vii

viâ humanâ haberi nequit, sed dæmonis auxilio inquiritur: cujus variæ sunt species pro varijs modis quibus illa notitia comparatur, per certas figuras, somnia, aquam, astra, inspectiones avium, sortilegia, &c. Tertio, Indebitus Dei cultus, ut si quis jam vellet offerre sacrificia veteris legis. Quarto, Vana observantia, ut si quis velit ex certo præcisè numero verborum, vel ex herba in terram defossa, vel ex nodo cinguli aliquod vulnus, aut morbum curare. Cùm enim huiusmodi causæ ex sua natura nullam habeant virtutem ad procurandum tales effectus, signum est illos causari operâ dæmonis, qui ex tacito pacto talibus signis in opem advocatur.

3. Ex quibus patet graviter illos peccare, qui contra vulnera aut morbos circumferunt quosdam schedulas, linum, aut lanam, aut pilos animalium, aut alia huiusmodi, in quibus constat nullam esse naturalem virtutem contra istiusmodi effectus. Multò magis qui ponunt talia signa ut alijs nocèant, ut solent venefici. Non peccant autem quando adhibent aliquas herbas, aut res alias, in quibus viri prudentes judicant, posse subesse aliquam virtutem naturalem ad procurandum illos effectus, pro quibus assumuntur.

4. Peccatum quoque grave incurrunt qui ex Astris, aut tempore quo quis natus est, aut lineamentis manus aut faciei, futuros eventus qui ab hominum libertate pendent certâ scientiâ se cognoscere profitentur, ut est status vitæ futurus, Matrimonium fortunatum vel infaustum, mors violenta, suspendium, & alia huiusmodi. Si tamen ex influxu astrorum unâ cum hominis indole, ingenio, moribus, aliquis per solam conjecturam asserat talem fore v. g. militem, aut

T 3

Cleri-

Clericum, aut Episcopum, poterit ea divinatio
omni culpâ vacare. Quia Astra & indoles ho-
minis potest habere vim inclinandi voluntatem
humanam ad certum statum, aut eventum, non
tamen illi necessitatem inferendi.

5. Superstitio est, observare quosdam dies fau-
stos, & alios quasi infastos. Exempla hujus sunt,
nolle opus incipere die Martis, credendo id esse
infortunatum: nolle die Veneris ungues præ-
scindere, aut die Sabbathi nere: servare ova
exclusa die Parasceves ad extinguendum inceh-
dium: in festo S. Antonij jumenta per ejus tem-
plum novies circumducere. Superstitione quo-
que non caret orationes etiam sacras certo tan-
tùm verborum numero recitare, aut Scriptas ge-
stare, quæ credantur habere in se vim præfer-
vandi à vulnere aut alia violentia.

Item, in lusu mutare situm corporis, aut pedes
complicare ad avertendum in ludendo infortu-
nium: aut ex certa gallinæ crocitate more
galli, credere malum aliquod imminere. Hæc
enim & similia, quæ nullam habent cum tali ef-
fectu connexionem, si quis certò credat, eam
virtutem habere, & illis ad vitæ directionem fre-
quenter utatur, graviolem noxam admittit:
quia periculo se exponit ne à dæmone decipia-
tur, qui se talibus signis vanis & inutilibus fre-
quenter immiscet. Quod si quis ea tantùm levi-
ter, aut semel, iterumve observet, veniale tan-
tùm peccatum admittere docet *Sanck. in præc. l. 1.
c. 40. n. 20. Tambur. l. 2. c. 6. §. 1. n. 27.*

6. Sed quaritur, An judicandus sit superstitio-
nem admittere, qui adhibet aliquam causam ad
effectum de quo, re examinatâ, dubitat an possit
naturaliter à tali causâ procedere, v. g. adhibet
oleum aut herbam ad ferrum aut aliud corpus
præ-

praesens, quâ experitur hominis absentis vulnus
aut agritudinem in aliqua distantia curari?

7. Respondent aliqui generaliter: Quoties
istiusmodi causa non cognoscitur habere vires
ad talem effectum, semper esse superstitiosum,
illum à tali causa expectare. Non videtur tamen
hac regula pro certâ habenda. Multa enim sunt
in rebus naturalibus quorum virtus nobis latet
ignota, ut quo modo vi magneticâ ferrum tra-
hatur aut acus nautica magnete attracta ad stel-
lam polarem sese convertat. Et sanè S. August.
lib. 14. de Civit. c. 24. varia recenset, quæ aliquis
virtutis causarum naturalium ignarus facile dae-
moni adscriberet: inter hæc adducit hominem
nomine *Resstitutum*, qui, quando volebat, ita alie-
nabatur à sensibus, ut etiam ignem sibi admotum
non sentiret: & alium, qui sudare solitus erat,
quoties ipsi placebat, solâ voluntate sudorem
provocare; & plures, qui pro libitu poterant
ubertim lachrymas profunderere. Novi & ego vi-
rum religiosum facundè eruditum, qui affirmavit
se posse solo voluntatis imperio ita retrahere
spiritus celebrandæ visioni necessarios, ut apertis
oculis non videret.

8. Potior itaque apparet resolutio *Sanch. hic*
cap. 6. num. 44. in tali dubio, cæteris paribus,
praesumendum esse potiùs pro natura, quàm pro
dæmone, quoties non occurrunt aliqua signa
immixtæ superstitionis, ut sunt verba quædam
incognita, aut vanus aliquis numerus rerum, quæ
ad talem effectum non possunt pertinere: cum
enim ipsa natura sit in possessione operandi res
mirabiles, in dubio videtur illi effectus potiùs
attribuendus. Aliud est quando à viris pruden-
tibus judicatur absoluta esse impropertio inter
causam & istiusmodi effectum; qualis videtur
esse

esse in oleo, aut herba respectu ægri aut vuln-
erati magno loci intervallo distantis.

9. Quæstio gravis est, An, quando constat jam
positum esse maleficium, licitum sit illud tollere
per aliud maleficium? Ut, si puer maleficio in-
fectus sit, possit parens accedere maleficium pro
remedio maleficij?

Respondetur cum distinctione. Primò, lici-
tum est tollere maleficium per destructionem
signorum, quæ alicubi posita sunt ut demon
alicui noceat, modò ad hæc destruenda novum
maleficium non adhibeatur. *Navar. ac plures alij.*

Secundò, Si maleficus possit aliquo modo lici-
to maleficium tollere, non est peccatum eum
prece, aut etiam pretio inducere, ut maleficium
auferat, etiamsi credatur ex sua malitia per no-
vum maleficium id facturum. Quia, cum suppo-
natur posse viâ legitimâ id præstare, habeo gra-
vem & justam causam id postulandi, ipsius au-
tem malitiæ imputandum est, si modo illicito
maleficium auferat: sicut licitum est petere mu-
tuum ab usurario, etsi sciam illum usuras illicitè
exacturum, cum potuerit mutuuum licito modo
concedere. *Lugo, Dian. Less. Sanch. l. 7. de Matrid. 95. n. 11.*

Tertiò, Nunquam licitum est efficere, ut ma-
leficium novo maleficio tollatur. Quia hoc ef-
fer directè inducere in peccatum, & actum in-
trinsecè malum: Scripturâ etiam apertè prohi-
bente *Levit. 19. Non declinetis ad magos, nec ab Aro-
lis aliquid sciscitemini.*

10. Debet autem Confessarius, antequam hu-
jusmodi maleficos, sacrilegos, aut magos absol-
vat, eos monere & inducere, primò, ut pactum
sive expressum sive implicitum, quod habent
cum dæmone, seriò abjurent. Secundò, ut suas
sche-

schedulas, ligaturas, libros, aliaque impiæ artis instrumenta comburant. Si autem chirographum aliquod dæmoni tradiderint, non est absolute necessarium, ut recipiatur, quia pactum illud per penitentiam dissolvitur. Tertiò, ut promittant efficaciter quantum poterunt damna alijs illata refarcire.

CAPUT II.

De pertinentibus ad secundum Præceptum.

Non assumes nomen Domini &c.

§. I. De Blasphemia.

1. Blasphemia est maledictio sive contumelia in Deum: ut si quis Deum vocet tyrannum, aut injustum, aut dicat se aliquid Deo invito facturum. Blasphemia non admittit parvitatem materiæ, sed semper est peccatum mortale, quoties liberè profertur.

2. Peccatum blasphemix est etiam in Sanctos, aut res sacras contumeliam dicere, si profertur in Sanctos, ut Sancti sunt. Non enim esset grave peccatum dicere de aliquo Sancto, quod fuerit ignobilis, furor, indoctus, &c.

3. Si quis in iracundia, indignando non Deo, sed homini, nominet Sacramenta, vulnera Christi, & similia sine aliorum scandalo, non erit illa blasphemia, sed vana usurpatio sacri Nominis, & facile potest esse tantum veniale, ut docet Cajet. Sanchez &c.

4. Maledicere vento & pluvix, quâ affligimur: aut diei & loco, in quo nati sumus: aut equis & jumentis, ut faciunt rustici aut aurigæ, si